

**BRĪNIŠKĪGĀ
JAUNĀ PĀSAULE**

ALDOUS HUXLEY

**BRAVE
NEW WORLD**

OLDESS HAKSLIJS

**BRĪNIŠKĪGĀ
JAUNĀ PĀSAULE**

No angļu valodas tulkojusi

Silvija Brice

821.111-31
Ha 229

Aldous Huxley

BRAVE NEW WORLD

Copyright © 1932, 1946 by Aldous Huxley

A hardcover edition of "Brave New World" was published in 1932 by
Harper & Brothers, Publishers

Cover Design © Stock.adobe.com/StasySin; © Stock.adobe.com/deyton

Vāka dizaina autors **Arnīs Kilbloks**

Oldess Hakslijs

BRĪNĪŠĶĪGĀ JAUNĀ PASAULE

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projekta vadītāja *Una Orinska*

Tulkotājas redakcijā

Darbu izdošanai sagatavojusi *Elīna Vēja*

Korektore *Patricija Šteinberga*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Maketētāja *Egija Bļinova*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-797.

PNB Print

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Silvija Brice, 1999, 2023

© Mākslinieciskais noformējums, izdevums latviešu valodā, Apgāds Zvaigzne ABC, 2023
ISBN 978-9934-32-029-3

Les utopies apparaissent comme bien plus réalisables qu'on ne le croyait autrefois. Et nous nous trouvons actuellement devant une question bien autrement angoissante: Comment éviter leur réalisation définitive?... Les utopies sont réalisables. La vie marche vers les utopies. Et peut-être un siècle nouveau commence-t-il, un siècle où les intellectuels et la classe cultivée rêveront aux moyens d'éviter les utopies et de retourner à une société non utopique, moins "parfaite" et plus libre.

NICOLAS BERDIAEFF

PIRMĀ NODAĻA

Stūrainā, pelēkā ēkā, tikai trīsdesmit četrus stāvus augsta. Virs galvenās ieejas vārdi: CENTRĀLAIS LONDONAS INKUBATORU UN APSTRĀDES CENTRS, – un uz vairoga Pasaules valsts devīze: KOPĪBA, VIENĀDĪBA, STABILITĀTE.

Milzīgā telpa pirmajā stāvā bija vērsta uz ziemeļiem. Auksta par spīti vasarai aiz rūtīm, par spīti pašas telpas tropiskajam karstumam, pa logiem žilbīgi iespīdēja asa, palsa gaisma, alkatīgi meklēdama kādu drānās ietērtu manekenu, kādu bālu veidolu, ko klātu akadēmiska zosāda, taču atrada tikai laboratorijas stiklu, niķeli un salti zalgojošu porcelānu. Ziemīgums atsaucās ziemīgumam. Strādnieku virsvalki bija balti, uz viņu rokām spīgoja blāva miroņkrāsas gumija. Gaisma bija sasalusi, mirusi, spoks. Vienīgi no mikroskopu dzeltenajiem cilindriem tā aizņēmās kādu drusku piesātināta un dzīvīga satura, guldamās uz nospodrinātajiem stobriem gluži kā sviests, salda svītra pēc svītras garā rindā pa visiem darbgaldiem.

– Un šī, – sacīja direktors, vērdams vaļā durvis, – ir Apaugļošanas telpa.

Brīdī, kad telpā ienāca Inkubatoru un apstrādes centra direktors, trīssimt apaugļotāju, nolikuši pār saviem instrumentiem, bija iegrimuši tik tikko elpojošā klusumā, aizmirstīgā, pašā ar sevi runājošā aizrautīgas koncentrēšanās dūkoņā vai svelpoņā. Jaunuzņemtie studenti, ļoti jauni, sārti un nepieredzējuši, nervozi un visai pazemīgi bariņā sekoja direktoram

uz papēžiem. Katram rokā bija piezīmju burtnīca, kurā viņš sāka izmisīgi skribelēt, tiklīdz ierunājās dižais vīrs. Taisni no pirmavota. Tā bija reta privilēģija. Londonas IA centra direktors uzskatīja, ka ir svarīgi vienmēr pašam personiski izvadāt savus jaunos studentus pa dažādajām nodaļām.

“Vienkārši lai jums rastos vispārējs priekšstats,” viņš mēdza studentiem paskaidrot. Jo viņiem, bez šaubām, bija nepieciešams kaut kāds vispārējs priekšstats, ja viņi gribēja prātīgi darīt savu darbu, – tomēr, ja viņi gribēja palikt labi un laimīgi sabiedrības locekļi, tad šim priekšstatam vajadzēja būt tik šauram, cik vien iespējams. Jo, kā katram zināms, tieši sīkumi ir svarīgi tikumam un laimei; vispārēji apgalvojumi ir intelektuāli nepieciešams ļaunums. Sabiedrības mugurkaulu veido nevis filozofi, bet gan figūriņu izzāgētāji un marku krājēji.

“Rīt,” direktors parasti piebilda, veltīdams studentiem sirsnīgu smaidu, kurā vidēja tikko manāms drauds, “jūs ķersieties pie nopietna darba. Jums neatliks laika vispārējiem apgalvojumiem. Tikmēr...”

Tikmēr tā bija privilēģija. Taisni no pirmavota iekšā piezīmju burtnīcā. Zēni skribelēja kā negudri.

Slaiks un diezgan kalsns, taču stalts, direktors iegāja telpā. Viņam bija garš zods un prāvi, diezgan stipri uz āru izvirzīti zobi, ko brīžos, kad viņš nerunāja, tik tikko nosedza pilnīgās, pārsmalcināti izliektās lūpas. Vecs, jauns? Trīsdesmit gadu? Piecdesmit? Piecdesmit pieci? Grūti bija pateikt. Turklāt tāds jautājums neradās; šajā stabilitātes gadā, 632. gadā pēc Forda, nevienam nenāca prātā to uzdot.

– Sākšu no paša sākuma, – IA direktors sacīja, un cītīgākie studenti atzīmēja šo viņa nolūku savās piezīmju burtnīcās: *Sākt no paša sākuma*. – Tie, – viņš pamāja ar roku visapkārt, – ir inkubatori. – Un, atvēris izolētas durtiņas, parādīja viņiem statņu rindas, pilnas ar numurētām mēģenēm. – Olšūnu

krājums nedēļai, – viņš paskaidroja. – Tās tiek turētas asins temperatūrā; turpretī vīrišķās gametas, – un viņš atvēra citas durtiņas, – ir jātur trīsdesmit piecu, nevis trīsdesmit septiņu grādu temperatūrā. Pilna asins temperatūra sterilizē. – Auni, kas ietiti termogēnā, nevar radīt jērus.

Kamēr zīmuļi turpināja nesalasāmi švikāt lappuses, viņš, joprojām atspiedies pret inkubatoriem, īsi aprakstīja moderno apaugļošanas procesu; vispirms viņš, protams, stāstīja par ķirurģisko metodi – “operācija, kurai piekriņt brīvprātīgi Sabiedrības labā, nemaz nerunājot par faktu, ka pēc tās tiek piešķirta prēmija pusgada algas apjomā”; turpināja, īsi izskaidrodams metodi, kā saglabāt izgriezto olnīcu dzīvu un nodrošināt tai aktīvu attīstību; pārgāja uz apsvērumiem par optimālo temperatūru, sālumu, stīgrību; pieminēja šķīdumu, kurā tiek uzglabātas atdalītās un nobriedušās olšūnas; un, aizvedis savus audzēkņus pie darbgaldiem, pat parādīja viņiem, kā šis šķīdums tiek izsūkts no mēģenēm; kā to pa lāsei pilina uz īpaši sasildītiem mikroskopu priekšmetstikliņiem; kā pārbauda, vai šai šķīdumā glabātās olšūnas attīstās normāli, kā tās saskaita un saliek porainā tvertnē; kā (tagad viņš aizveda studentus noskatīties operāciju) šī tvertne tiek iegremdēta siltā buljonā, kurš satur brīvi peldošus spermatozoidus, – un viņš uzsvēra, ka to minimālajai koncentrācijai jābūt simt tūkstošiem uz kubikcentimetru; kā pēc desmit minūtēm trauku izceļ no šķīduma un tā saturu pārbauda vēlreiz; kā tās olšūnas, kas palikušas neapaugļotas, atkal iegremdē buljonā un, ja nepieciešams, dara to vēlreiz; kā apaugļotā olšūna atgriežas inkubatorā; tur paliek alfas un bētas, pirms nonāk pēdējā mēģenē; toties gammas, deltas un epsiloni tiek atkal ņemti laukā jau pēc trīsdesmit sešām stundām, lai tiktu pakļauti Bokanovska procesam.

– Bokanovska procesam, – direktors atkārtoja, un studenti pasvītroja šos vārdus savās mazajās burtnīciņās.

Viena olšūna, viens embrijs, viens pieaugušais – tas bija normāli. Turpretī bokanovskizēta olšūna pumpuroja, vairojās, dalījās. No astoņiem līdz deviņdesmit sešiem pumpuriem, un katrs pumpurs izauga par pilnīgi izveidojušos embriju, un katrs embrijs – par normāla izmēra pieaugušo. Tur, kur senāk bija izaudzis tikai viens pieaugušais, tagad varēja izaudzēt deviņdesmit sešus. Progress.

– Būtībā, – IAD beidza savu runu, – bokanovskizācija sastāv no attīstības kavējumu virknes. Mēs apturam normālo augšanu, un, lai cik paradoksāli tas būtu, olšūna rezultātā sāk pumpurot.

Rezultātā sāk pumpurot. Zīmuļi zibēja vien.

Viņš norādīja ar roku. Statnis, pilns ar mēģenēm, pa ļoti lēni slidošu lenti iebrauca lielā metāla kastē, cits statnis patlaban slīdēja no tās ārā. Mehānisms klusu murrāja. Viņš pateica studentiem, ka vajagot astoņas minūtes, lai mēģenes tiktu kastei cauri. Astoņas minūtes ilga apstarošana ar spēcīgiem rentgenstariem, vairāk olšūna nevarēja izturēt. Dažas aizgāja bojā; mazāk jutīgās no pārējām pārdalījās divās daļās; vairums izdzina četrus pumpurus; dažas – astoņus; visas atgriezās inkubatoros, kur pumpuri sāka attīstīties; pēc divām dienām olšūnas tika spēji atdzēsētas – atdzēsētas un apturētas attīstībā. Divi, četri, astoņi – savukārt sāka pumpurot pumpuri; un sapumpurojuši saņēma gandrīz nāvējošu alkohola devu; tad tie turpināja pumpurot un sapumpurojuši – pumpurs no pumpura, pumpurs no pumpura – pēc tam – jo vēl viena apturēšana lielākoties kļuva liktenīga – tika atstāti mierīgai attīstībai. Un ap to laiku sākotnējā olšūna jau pienācīgi grasījās pārvērsties par astoņiem līdz deviņdesmit sešiem embrijiem – jūs piekritīsiet, milzīgs dabas uzlabojums. Identiski dvīņi – bet ne pa nieka diviem un trim kā senajās dzīvzemdēšanas dienās, kad olšūnai reizēm gadījās sadalīties; nē, dučiem, vairākiem desmitiem uzreiz.

– Desmitiem, – direktors atkārtoja un izpleta rokas, kā sniegdams dāsnas veltes. – Desmitiem.

Taču viens no studentiem bija pietiekami dumjš, lai pajautātu, kāds no tā labums.

– Manu mīļo zēn! – Direktors strauji pacirtās pret viņu. – Vai tad tu nesaproti? Vai tu *nesaproti*? – Viņš pacēla roku; sejas izteiksme bija svinīga. – Bokanovska process ir viens no galvenajiem sociālās stabilitātes instrumentiem!

Galvenajiem sociālās stabilitātes instrumentiem.

Standarta vīrieši un sievietes; vienveidīgās grupās. Vesela maza fabriciņa piestūķēta ar vienas vienīgas bokanovskizētas olšūnas produkciju.

– Deviņdesmit seši identiski dvīņi strādā ar deviņdesmit sešām identiskām mašīnām! – Balss gandrīz trīcēja jūsmā. – Beidzot viss ir skaidri pārskatāms. Pirmo reizi vēsturē. – Viņš citēja planētas devīzi. – Kopība, Vienādība, Stabilitāte. – Diženi vārdi. – Ja mēs varētu bokanovskizēt bezgalīgi, visa problēma būtu atrisināta.

To atrisinātu standarta gammas, vienādas deltas, vienveidīgi epsiloni. Miljoni identisku dvīņu. Masu produkcijas princips, kas beidzot ieviests bioloģijā.

– Taču diemžēl, – direktors pašūpoja galvu, – mēs *nespējam* bokanovskizēt bezgalīgi.

Deviņdesmit seši acīmredzot bija robeža; septiņdesmit divi bija labs caurmērs. No vienas olšūnas ar viena un tā paša vīrieša gametām saražot pēc iespējas vairāk identisku dvīņu grupu – tas bija pats labākais (diemžēl gan tikai otrais labākais) rezultāts, ko varēja panākt. Un pat tas bija grūti.

– Jo labai vajag trīsdesmit gadu, lai divsimt olšūnu sasniegtu briedumu. Bet mūsu uzdevums ir stabilizēt iedzīvotāju

skaitu šajā brīdī, šeit un tagad. Ražot pa nieka dvīņu pārim vairāk nekā gadsimta ceturksni – kāda tam būtu jēga?

Skaidrs, ka jēgas nebūtu nekādas. Taču Podsnapa metode bija ārkārtīgi paātrinājusi nobriešanas procesu. Divu gadu laikā tika iegūtas vismaz simt piecdesmit nobriedušas olšūnas. Apaugļojiet un bokanovskizējiet – citiem vārdiem sakot, sareizīniet ar septiņdesmit divi –, un jūs iegūsiet vidējo skaitu, gandrīz vienpadsmit tūkstošus brāļu un māsu simt piecdesmit identisku dvīņu grupās, divu gadu robežās visi vienādā vecumā.

– Un izņēmuma gadījumos mēs varam panākt, lai viena olšūna sagādā mums vairāk nekā piecpadsmit tūkstošus pieaugušu indivīdu.

Viņš pamāja gaišmatainam, sārtvaidzīgam jaunam vīrietim, kurš tobrīd gāja garām. – Mister Foster! – viņš uzsauc. Jaunais sārtvaidzis pienāca pie viņiem. – Mister Foster, vai varat nosaukt mums vienas olšūnas rekordu?

– Šajā Centrā – sešpadsmit tūkstoš divpadsmit, – misters Fosters nevilcinoties atbildēja. Viņš runāja ļoti ātri, zilajām acīm mundri šaudoties, un skaitļus nosauca ar acīm redzamu labpatiku. – Sešpadsmit tūkstoš divpadsmit; simt astoņdesmit deviņās identisku dvīņu grupās. Bet ir veicies arī daudz labāk, – viņš bēra vārdus, – dažos tropiskajos Centros. Singapūra bieži ir saražojusi pāri par sešpadsmit tūkstoš piecsimt; un Mombasa pat ir sasniegusi septiņpadsmit tūkstošu robežu. Bet viņiem jau arī ir netaisnas priekšrocības. Jums vajadzētu redzēt, kā nēģerietes olšūna reaģē uz hipofīzes hormoniem! Tas ir pilnīgi apbrīnojami, ja pierasts strādāt ar eiropiešu materiālu. Tomēr, – viņš iesmiedamies piemetināja (tak viņa acīs kvēloja kaujas liesma un zods izaicinoši pacēlās), – tomēr mēs taisāties viņus pieveikt, ja vien spēsim. Patlaban es strādāju ar brīnišķīgu delta mīnus olšūnu. Tikai astoņpadsmit mēnešu veca. Un jau vairāk nekā divpadsmit tūkstoš septiņsimt bērnu, vai

nu izlieti, vai embrijā. Un vēl arvien spēcīga. Mēs tomēr pieveksim viņus.

– Tāds noskaņojums man patik! – direktors iesaucās un uzsita misteram Fosteram uz pleca. – Nāciet mums līdzī un dāvājiet šiem puīšiem savas lietpratēja zināšanas!

Misters Fosters kautri pasmaidīja. – Labprāt. – Viņi sāka iet.

Pudeļošanas telpā valdīja saskanīga rosme un akurāta darbošanās. No orgānu noliktavas, kas atradās dziļākajā pagrabstāvā, mazos liftos augšup traucās svaigi cūkas vēderplēves gabali, sagriezti piemērotā lielumā. Šviks! – un pēc tam – klikš! – lifta slēgi atsprāga vaļā; pudeļu uzpildītājam vajadzēja tikai pastiept roku, paņemt plēves gabalu, ievietot, sakārtot, un, pirms uzpildītā pudele paguva aizvirzīties nesasniedzamā tālumā pa bezgalīgo lenti – šviks, klikš! – no dziļumiem augšup jau bija izšāvies cits vēderplēves gabals, gatavs ieslidēt citā pudelē, nākamais lēnajā, nebeidzamajā procesijā uz lentes.

Blakus uzpildītājiem stāvēja matrikulētāji. Procesija virzījās uz priekšu; olnīcas no mēģenēm cita pēc citas tika pārvietotas lielākajos traukos; vēderplēves odere tika veikli iešķelta, morula ielikta vietā, ieliets sāļu šķīdums... un pudele jau bija aizslidējusi prom, un nu bija etiķešu līmētāju kārtā. Iedzimtība, apaugļošanas datums, piederība pie Bokanovska grupas – katra detaļa tika pārcelta no mēģenes uz pudeli. Ne vairs anonīma, bet apveltīta ar nosaukumiem, identificēta, procesija lēnām virzījās uz priekšu – caur atvērumu sienā, pamazitiņām uz Sociālās predestinācijas telpu.

– Astondesmit astoņi kubikmetri kartīšu kataloga, – ar baudu noteica misters Fosters, kad viņi iegāja iekšā.

– Un tas satur *visu* svarīgo informāciju, – piebilda direktors.

– Ik rītu tā tiek papildināta.

– Un ik pēcpusdienu koordinēta.

- Un, pamatojoties uz to, tiek veikti aprēķini.
- Tik un tik indivīdu ar tādām un tādām īpašībām, – misters Fosters sacīja.
- Izplatīti tādus un tādus daudzumos.
- Optimālā izliesanas norma jebkurā mirklī.
- Neparedzēti zudumi, kas nekavējoties tiek vērsti par labu.
- Nekavējoties, – misters Fosters atkārtoja. – Ja jūs zinātu, cik virsstundu man nācās nostrādāt pēc pēdējās zemesrīces Japānā! – Viņš omulīgi iesmējās un pašūpoja galvu.
- Predestinatori nosūta savas aplēses apaugļotājiem.
- Un tie izsniedz viņiem tik daudz embriju, cik pieprasīts.
- Un pudeles nonāk šeit, lai tiktu detalizēti predestinētas.
- Bet pēc tam tiek nosūtītas uz embriju noliktavu.
- Un tieši turp mēs tagad dosimies.

Atvēris durvis, misters Fosters pirmais sāka kāpt lejup pa kāpnēm, kas veda pagrabā.

Temperatūra joprojām bija tropiska. Viņi nokāpa biežējošā pustumsā. Divas durvis un gaitenis ar diviem pagriezieniem gādāja, lai pagrabā nejauši neiezagtos diena.

– Embriji ir kā fotofilma, – misters Fosters draiski sacīja, vērdams vaļā otrās durvis. – Tie panes vienīgi sarkanu gaismu.

Un patiesi – tveicīgā tumsa, kurā viņam nopakaļ tagad iegāja studenti, bija saredzama un tumšsarkana, gluži kā tumsa aizvērtās acīs vasaras pēcpusdienā. Pudeles izliektiem sāniem garās rindu rindās, kārtu kārtās vizuļoja kā neskaitāmi rubīni, un starp rubīniem kustējās vīriešu un sieviešu miglaini sarkanie rēgi ar violetām acīm un visiem ādas tuberkulozes simptomiem. Gaisā viegli virmoja mašīnu dūkoņa un tarkšķi.

– Mister Foster, nosauciet viņiem dažus skaitļus! – noguris no runāšanas, teica direktors.

Misters Fosters ar lielāko prieku nosauca viņiem dažus skaitļus.

Divsimt divdesmit metru garumā, divsimt metru platumā, desmit augstumā. Viņš norādīja augšup. Kā cāļi, kas dzer ūdeni, studenti pacēla acis pret tālajiem griestiem.

Trīs plauktu rindas: pirmā stāva līmenis, pirmais balkons, otrais balkons.

Kārtās izvietoto balkonu zirneklīgās tērauda konstrukcijas visos virzienos izdzisa tumsā. To tuvumā trīs sarkani spoki čakli cēla nost no slidošām kāpnēm lielas šaurkakla pudeles.

Tas bija eskalators no Sociālās predestinācijas telpas.

Katrai pudelei bija jānonāk vienā no piecpadsmit plauktiem; katrs plaukts, lai gan to nevarēja manīt, bija konveijers, kas kustējās ar ātrumu trīsdesmit trīs, komats, trīs centimetri stundā. Divsimt sešdesmit septiņas dienas pa astoņiem metriem dienā. Kopā divtūkstoš simt trīsdesmit seši metri. Viens aplis pagrabā pirmā stāva līmenī, viens pirmajā balkonā, pusaplis otrajā, un divsimt sešdesmit septītajā rītā – dienas gaisma Izliešanas telpā. Tā dēvētā neatkarīgā eksistence.

– Bet starplaikā, – misters Fosters beidzot sacīja, – mēs pagūstam daudz ko ar tiem izdarīt. O, ļoti daudz ko! – Viņa smieklī bija zinoši un triumfējoši.

– Tāds noskaņojums man patīk! – direktors vēlreiz noteica. – Pastaigāsim pa šo telpu! Mister Foster, izstāstiet viņiem visu!

Misters Fosters paklausīgi izstāstīja viņiem.

Izstāstīja viņiem par embriju, kas aug savā vēderplēves gultā. Lika viņiem nogaršot piesātināto asins aizstājēju, ar kuru tas barojas. Izskaidroja, kādēļ embrijs jāstimulē ar placentīnu un tiroksīnu. Pastāstīja viņiem par *corpus luteum* ekstraktu. Parādīja viņiem sprauslas, pa kurām no pirmā līdz divtūkstoš četrdesmitajam metram šis ekstrakts tiek automātiski ievadīts pēc katriem divpadsmit metriem. Runāja par pakāpeniski pieaugošajām hipofīzes hormonu devām, kas tiek dotas ceļojuma

pēdējos deviņdesmit sešos metros. Aprakstīja mākslīgo barošanas asinsriti, kas tiek pievienota katrai pudelei simt divpadsmitajā metrā; parādīja viņiem asins aizstājēja tvertni, centrālās sūkni, kas liek šķīdumam rotēt virs placentas, plūst caur sintētisko plaušu un caur atkritumvielu filtru. Pieminēja embrija nepatīkamo noslieci uz anēmiju, kuras dēļ to nākas apgādāt ar lielām devām cūkas kuņģa un kumeļa embrija aknu ekstrakta.

Parādīja viņiem vienkāršo mehānismu, ar kura palīdzību pēdējos divos metros no katriem astoņiem visi embriji vienlaikus tiek sakratīti tā, lai iekļautos kopīgā kustībā. Īsi pieskārs tam, cik nopietna ir tā dēvētā “izliešanas trauma”, un uzskaitīja piesardzības pasākumus, ar kuriem, pienācīgi trenējot iepuļēto embriju, šo bīstamo šoku var samazināt līdz minimumam. Pastāstīja viņiem par dzimuma noteikšanas testiem, kuri tiek veikti ap divsimto metru. Izskaidroja etiķetēšanas sistēmu: T nozīmēja vīrieti, aplītis – sievieti, bet tos, kam ir lemts palikt neauglīgiem, apzīmēja melna jautājuma zīme uz balta pamata.

– Jo lielum lielajā vairumā gadījumu auglība, bez šaubām, ir tikai traucēklis, – misters Fosters teica. – Viena auglīga olšūna no tūkstoš divsimt – ar to mūsu mērķiem pilnīgi pietiktu. Taču mēs vēlamies plašas izvēles iespējas. Un, protams, allaž jāatstāj milzīga rezerve drošības labad. Tāpēc mēs ļaujam normāli attīstīties veseliem trīsdesmit procentiem sievišķo embriju. Pārējie atlikušajā ceļā posmā ik pēc divdesmit četriem metriem saņem vīrišķo dzimumhormonu devu. Rezultāts: tie izlejas neauglīgi – strukturāli pilnīgi normāli (“Tiesa,” viņam nācās atzīt, “viņiem ir tikko manāma nosliece uz bārdu”), taču sterili. Garantēti sterili. Un te nu mēs beidzot atstājam vienkāršas un verdziskas dabas atdarināšanas jomu, – misters Fosters turpināja, – un nonākam daudz interesantākajā cilvēcisko izgudrojumu pasaulē.

Viņš saberzēja plaukstas. Jo viņi, bez šaubām, neaprobežojās tikai ar embriju audzēšanu; to jau mācētu pat govīs.

– Mēs arī predestinējam un apstrādājam. Savus mazuļus mēs izlejam jau kā gatavus, sabiedrībai pielāgotus cilvēkus, kā alfas vai epsilonus, kā nākamos kanalizācijas strādniekus vai nākamos... – Viņš grasījās teikt “nākamos Pasaules Pārraugus”, tomēr izlaboja pats sevi, pateikdams: – ...kā nākamos Inkubatoru direktorus.

IAD atbildēja uz komplimentu ar smaidu.

Viņi tuvojās vienpadsmitā plaukta trīssimt divdesmitajam metram. Jauns bēta mīnus mehāniķis ar skrūvgriezi un uzgriežņu atslēgu čakli darbojās ap garāmslidošas pudeles asins aizstājēja sūkni. Viņš grieza skrūves, un elektromotora dūkoņa kļuva par dažām toņa daļām dobjāka. Lejup, lejup... Pēdējais tvēriens, ašs skatiens uz apgriezīgu skaitītāju, un viņš bija ticis galā. Pagājis divus soļus tālāk gar slīdenti, viņš uzsāka to pašu darbu pie nākamā sūkņa.

– Šeit tiek samazināts apgriezīgu skaits minūtē, – misters Fosters paskaidroja. – Aizstājējs griežas lēnāk, tāpēc caur plaušu izplūst ar lielākiem starplaikiem un tādējādi piegādā embrijam mazāk skābekļa. Skābekļa devas samazinājums ir vislabākais paņēmieni, kā noturēt embriju zem normālstāvokļa. – Viņš atkal saberzēja plaukstu.

– Bet kādēļ jūs gribat turēt embriju zem normālstāvokļa? – kāds vientiesīgs students iejautājās.

– Ēzeli! – ierunājās direktors, pārtraukdams savu ilgo klušēšanu. – Vai tev nav nācis prātā, ka epsilon embrijam nepieciešama epsilon vide un epsilon iedzimtība?

Studentam tas acīmredzot nebija nācis prātā. Viņš pagalam apmulsa.

– Jo zemāka kasta, – misters Fosters teica, – jo mazāka skābekļa deva. – Pirmais orgāns, ko tas ietekmēja, bija galvas smadzenes. Pēc tam – skelets. Piegādājot septiņdesmit procentus no normālās skābekļa devas, radās punduri. Piegādājot mazāk nekā septiņdesmit procentu, – bezacaini briesmoņi.

– No kuriem nav nekāda labuma, – misters Fosters rezumēja. Toties (viņa balss kļuva konfidenciāla un dedzīga), ja viņiem izdotos atklāt metodi, ar kuru saīsināt nobriešanas laiku, – kāds tas būtu triumsfs, kādu labumu nestu Sabiedrībai!

– Padomājiet par zirgu!

Viņi padomāja.

Tas nobriest sešu gadu vecumā, bet zilonis – desmit gadu vecumā. Turpretī cilvēks trīspadsmit gadu vecumā vēl nav sasniedzis dzimumbriedumu un pilnīgi izaudzis ir tikai divdesmit gadu vecumā. Skaidrs, kā rodas šis aizkavētās attīstības auglis – cilvēciskais intelekts.

– Bet mums nav nekādas vajadzības, lai epsiloniem būtu cilvēcisks intelekts, – misters Fosters ļoti taisnīgi piezīmēja.

Pēc tā nebija vajadzības, un tas arī neradās. Bet, lai gan epsilonu prāts bija nobriedis jau desmit gadu vecumā, viņu ķermenis līdz pat astoņpadsmit gadu vecumam nebija gatavs darbam. Gari gadi liekā un veltīgi izšķiestā brieduma trūkumā. Ja fizisko attīstību varētu paātrināt tiktāl, lai tā noritētu tikpat strauji kā, piemēram, govij, – cik milzīgs ietaupījums tas būtu Kopienai!

– Milzīgs! – studenti nočukstēja. Mistera Fostera degsme bija lipīga.

Viņš pievērsās tehniskām detaļām; runāja par nenormālo endokrīno koordināciju, kuras dēļ cilvēki auga tik gausi; postulēja, ka pie tā vainīga dīgļšūnu mutācija. Vai šīs dīgļšūnu mutācijas ietekmi varētu novērst? Vai, izmantojot piemērotu metodi, varētu panākt, lai atsevišķs epsilon embrijs atgriežas pie tādas pašas attīstības normas, kāda ir suņiem un govīm? Tā bija problēma. Turklāt neatrisināta.

Pilkingtons Mombasā bija radījis individuus, kuri četrus gadus vecumā sasniedza dzimumbriedumu un sešarpus gadus vecumā

bija pilnīgi izauguši. Zinātnes triumfs. Taču sociāli neizmantojams. Sešus gadus veci vīrieši un sievietes bija pārāk dumji, lai darītu kaut vai epsilonu darbu. Un šajā procesā vajadzēja sasniegt visu vai neko; vai nu modificēt neizdosies vispār, vai arī modifikācijai būs jāpakļauj viss. Viņi joprojām pūlējās atrast ideālo kompromisu starp divdesmit gadu veciem un sešus gadus veciem pieaugušajiem. Pagaidām bez sekmēm. Mistars Fosters nopūtās un pašūpoja galvu.

Klejojumi pa tumšsarkano mijkrēsli bija noveduši viņus devītā plaukta simt septiņdesmitā metra apkaimē. Sākot ar šo vietu, devītais plaukts bija segts, un atlikušo ceļojumu pudeles turpināja pa sava veida tuneli, kurā vietumis vīdēja divus trīs metrus platas atveres.

– Karstumapstrāde, – mistars Fosters teica.

Karsti tuneļi mijās ar vēsiem tuneļiem. Vēsums apvienojās ar diskomfortu spēcīgu rentgenstaru veidā. Nonākot līdz izlīšanas brīdim, šie embriji jau bija iemantojuši paniskas bailes no aukstuma. Viņi bija predestinēti emigrēt uz tropiem, kļūt par ogļračiem, acetātzīda vērpējiem un metālējējiem. Vēlāk viņu prāts tika apstrādāts tā, lai tas atbalstītu ķermeņa sajūtu spriedumu. – Mēs apstrādājam viņus tā, lai karstumā viņi justos lieliski, – mistars Fosters piezīmēja. – Mūsu kolēģi augšstāvā iemācīs viņiem to dievināt.

– Un tas, – direktors pamācoši piebilda, – tieši tas ir laimes un krietnuma noslēpums – ar patiku darīt to, kas tev *jādara*. Tas ir apstrādes mērķis: panākt, lai cilvēkiem patīk viņu neizbēgamā sociālā nolemtība.

Spraugā starp diviem tuneļiem kāda darbiniece saudzīgi iegremdēja garu, smalku šļirces adatu garāmslidošās pudeles recekļainajā saturā. Studenti un viņu pavadoņi apstājās un klusēdami brīdi vēroja meiteni.

– Nu, Lenina, – misters Fosters ierunājās, kad viņa pēdīgi izvilka adatu ārā un izslējās.

Meitene satrūkusies atskatījās. Bija redzams, ka, par spīti visai ādas tuberkulozei un violetoajām acīm, viņa ir ļoti skaista.

– Henrij! – Viņa veltīja misteram Fosteram sarkanu smaidu, atsedzot koraļļkrāsas zobu virkni.

– Burvīgi, burvīgi, – nomurmināja direktors un, divas trīs reizes paplišķinājis viņai pa dibenu, pretim saņēma visai godbijīgu smaidu.

– Ko tu tiem potē? – misters Fosters jautāja visnotaļ profesionālā tonī.

– Ak, kā parasti, serumu pret vēdertifu un miega slimību.

– Tropu strādnieki sāk saņemt potes simt piecdesmitajā metrā, – misters Fosters paskaidroja studentiem. – Embrijiem vēl ir žaunas. Mēs imunizējam šīs zivis pret nākamā cilvēka slimībām. – Tad viņš atkal pievērsās Leninai. – Pēcpusdien bez desmit piecos uz jumta, – viņš sacīja, – kā parasti.

– Burvīgi, – atkal noteica direktors un, paplišķinājis pēdējo reizi, sekoja pārējiem.

Desmitajā plauktā nākamās paaudzes ķīmijas rūpnīcu strādnieku rindām tika ietrenēta panesība pret svinu, kodīgo nātriju, darvu, hloru. Uz trešā plaukta tūkstoš simt metru robežu patlaban sasniedza pirmie no divsimt piecdesmit embrijiem – topošajiem raķešu inženieriem. Īpašs mehānisms lika viņu tvertnēm nemitīgi rotēt. – Lai uzlabotu viņu līdzsvara izjūtu, – misters Fosters paskaidroja. – Veikt remontu raķetes ārpusē, karājoties gaisā, – tas ir visai kutelīgs pasākums. Mēs pagausinām cirkulāciju, kad viņi atrodas ar galvu augšup, tā ka viņi bezmaz nomirst badā, toties divkāršojam aizstājēja pieplūdi, kad viņi ir ar kājām gaisā. Viņi iemācās saistīt vēkšpēdību ar labsajūtu; patiesībā īsti laimīgi viņi jūtas tikai tad, kad stāv uz galvas.

– Un tagad, – misters Fosters turpināja, – es vēlētos jums parādīt ļoti interesantu apstrādi, kas tiek veikta ar alfa plus intelektuāļiem. Piektajā plauktā mums ir liela grupa. Pirmā balkona līmeni! – viņš uzsauca diviem puisiem, kas tobrīd kāpa lejup uz pirmo stāvu.

– Tie pašlaik ir apmēram pie deviņsimtā metra, – viņš klāstīja. – Nav nemaz iespējams uzsākt lietderīgu intelektuāļu apstrādi, iekams embriji nav zaudējuši asti. Sekojiet man!

Taču direktors bija ieskatījies pulkstenī. – Bez desmit trīs, – viņš sacīja. – Intelektuālajiem embrijiem diemžēl neatliks laika. Mums jānododas uz Bērnistabām, pirms bērni pamodušies no pēcpusdienas miega.

Misters Fosters jutās vīlies. – Kaut vai ieskatīsimies Izlīšanas telpā, – viņš lūdzās.

– Nu, lai notiek! – Direktors iecietīgi pasmaidīja. – Tikai ieskatīsimies.